

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna šte. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Pošt. ček. rač. št. 9-18127

Leto II. - Štev. 11

Gorica - Trst, 12. marca 1948

Izhaja vsak petek

1848 - 1948

Jutri, 13. marca, bo stoletnica tako zvane »marčne revolucije« v Avstriji. Ta revolucija, kateri smo posvetili vrsto zanimivih podlistkov v našem listu, je prinesla svobodo avstrijskim narodom in je mejni kamen v slovenski zgodovini. Kako je izgledalo življenje v državi pred to revolucijo? Poslušajmo, kaj nam pravi zgodovinar.

»Mir, red in zadovoljstvo med državljani pa se po mnenju vodilnih državnikov tistih let najlaže doseže z absolutistično (danes bi rekli: totalitarno) vlado in z močno policijo. Državljan naj dela in plačuje davke, sicer naj pa molči. Kako se davčni denar porabi, o tem naj odloča vlada, ki vse ve in ima vedno prav. V državi ne stvari naj se podložnik ne vtika.«

Ko berete zgornje vrste, ali nimate neprijetnega občutka, da mračna minula stoletja zopet silijo na obzorje? Kakor je za časa »Svete zveze« knez Metternich mislil za vse svoje državljane, tako rasejo tudi danes vedno nove vlade, novi režimi, v katerih odločujejo nezmisljivi Stalini, Tihi, Groze i. t. d. in totalitarne gospoduje svojim ukročenim podložnikom. Najbolj kričoč in najbolj obupen primer pa nam nudi v tem pogledu ravno te dni, ko se bliža spomin na marčno revolucijo, nesrečna Čehoslovaška. V borbi za državljanske svoboščine in človečanske pravice so korakali Čehi vedno na čelu vseh Slovanov. S kakšno nepopisno živahnostjo in preudarnostjo so se pod vodstvom svojih velikih sinov Masaryka in Beneša borili, da so si zgradili svojo lepo in ponosno državo. Ves svet je občudoval njihovo delo: Čehoslovaška je veljala za vzor demokratično urejene države. Saj se je v političnih borbah osivelemu Benešu posrečilo, da je premostil politična nasprotstva med raznimi strankami in vse stranke zedinil v skupni vladi ter tako dokazal življenjsko silo demokratičnih načel. V državi je vladala svoboda, vsak državljani si je lahko svobodno izvolil stranko, ki je odgovarjala njegovemu prepričanju, te stranke so med seboj lahko mirno tekmovala, se pa za skupno delo tudi lahko na temelju popolne enakopravnosti tesno povezale in združile. Reči moramo, da so v tem pogledu bile razmere na Češkem vpravi idealne.

To stanje pa ni bilo všeč komunistom, ki nočejo poštenega sodelovanja in sožitja, ampak hočejo oblast in komando. Oni ne trpijo enakopravnih ljudi, temveč poznajo samo bogove in sužnje. Zato so proglasili od Tomaža Masaryka, velikega borca za svobodo in demokracijo, in njegovega učenca Beneša ustvarjeno državo za zastarelo, nazadnjaško in nasilno ustoličili na Hradčanih komunistično diktaturo. Masarykov sin, Ivan Masaryk, ki je ostal tudi v novi vladi zunanji

Jan Masaryk - žrtev komunizma

Ko je ustanovitelj Čehoslovaške Tomaž Masaryk v drugi polovici prejšnjega stoletja na dunajski univerzi zaključeval svoje študije, so pritegnili njegovo pozornost številni samomorilci tistega časa. Mlademu filozofu in dušeslovcu se je zdelo vredno, da to vprašanje podrobneje preuči. Disertacija Tomaža Masaryka, kasnejšega praktičnega politika in državnika, je bila pomembna razprava o samomoru, ki je vzbudila veliko pozornost ter ohranila svoj ugled tudi kasneje. Posebno poglavje je bilo posvečeno tudi tako imenovanemu političnemu samomoru.

Manj kot štiri leta za tem, ko je Stalin leta 1945 Benešu dal zagotovila, da bo »dovolil sedanjemu demokratičnemu ustroju na Čehoslovaškem«, je sin pokojnega Tomaža Masaryka Jan — kot pravijo dosedanje vesti iz Prage ter čehoslovaško uradno poročilo — napravil samomor. Skočil naj bi iz drugega nadstropja svojega stanovanja v palači Černin, kjer so bili prostori zunanega ministrstva. Pogazena je bila beseda, kot plen nasitne obsedenosti po oblasti je v kremplje Moskve spet padla nova država in kot posledica tega se je utrnilo življenje velikega sina velikega očeta. Oboje je pretreslo ves pošten svet, hkrati pa ga znova opozorilo na nevzdržnost stvari, ki se dogajajo v komunizmu žrtvovanem delu Evrope.

Še na pariški konferenci leta 1946. je Masaryk upal: »Hočemo demokracijo, ki bo združila Čeha in Slovače v miru in v pohodu proti napredku; hočemo dospeti do te stopnje demokracije s sredstvi, ki so združljiva z listino Združenih narodov.« Pred tremi meseci pa je dejal glavnemu čehoslovaškemu delegatu pri Združenih narodih Papaneku, ki je odhajal v Lake Success: »Vi morate ostati. Pred seboj imamo težke čase in ne smemo popustiti. Jaz bom skušal ščititi naše ljudstvo, dokler bo mogoče. Če se kaj zgodi, ste lahko prepričani, da bom vse naredil.«

Kar so komunisti dosegli na Čehoslovaškem, to bi radi izvedli tudi v Italiji. Vsi njihovi naporji gredo za tem, da bi pri volitvah 18. aprila zmagali. V ta namen bi radi dobili tudi slovenske glasove in so zato vzeli med štirinajstoric komunističnih kandidatov za pokrajine Belluno - Videm - Gorica

čani, da bom zapustil svoj položaj; takrat boste vedeli, za kaj gre.« Danes vemo, za kaj gre.

Vesti o Masarykovem samomoru niso stoddostno potrjene. Okoliščine so še vedno nejasne. Nekateri razlogi dopuščajo možnost, da si je pokojni minister res sam vzel življenje, so pa tudi močni razlogi za domnevo — in o tem je v svetu že mnogo glasov — da se skriva v ozadju zločin. Tragika v nobenem primeru ne izostaja: če je zločin, je to najpogostejša manifestacija živalskega instinkta komunizma, ki mori tudi največje sinove naroda, da se preko njih trupel obdrži na oblasti; je zločin, pred katero vest človeštva ne more molčati. Če pa je samomor, je to največji protest velikega svobodoljuba pred celokupnim čehoslovaškim narodom in opomin vsemu poštenemu svetu, naj se zgane, ker se mu bo sicer zgodilo s silo enako, kar si je on pristojevoljno izbral: žrtev v zgodovinsko svarilo.

Naj si je bila čehoslovaška politika v zadnjih petih letih še tako nenavadna, morda z vidikov izkustev, ki si jih je svet nabral v po-

gledu komunizma, celo paradoksa, vendar ničesar ne more spremeniti dejstva, da je bila čehoslovaška demokracija res demokracija, ne pa farsa. Vsa čehoslovaška tradicija, posebljena v zadnjem času v Tomažu Masaryku, Benešu in Janu Masaryku, pa je danes padla kot žrtev nasilja enako, kot se je to zgodilo tudi pred devetimi leti. Težko pa je pripisati krivdo za to samo Čehoslovaški. Nekaterim razumljivim okoliščinam se pridružujejo tudi nekatere nerazumljive, katere bo morda odkril šele čas. Toda ostaja dejstvo — da je komunizem z nasiljem pokoril svojem uroku eno državo več, ki z ostalimi državami vzhodne Evrope morda že v kratkem tudi na videz ne bo več suverena država, ampak samo še sestavni del Z.S.S.R.

Ko so zavezniki leta 1940. de iure priznali čehoslovaško vlado v tujini, je Jan Masaryk izjavil Nevilleu Chamberlainu: »Vztrajam na tem, da bom sodeloval v evropskem orkestru. Ni mi do tega, da bi igral bas, zadovoljen sem tudi s pikolom.« Toda igralec pikola je zdaj presunil dirigente; morda bodo spoznali, da ni orkestra samo z basi.

Člen 6. italijanske ustave

Člen 6. italijanske republikanske ustave določa sledeče: »Republika ščiti s posebnimi zakonskimi ukrepi jezikovne manjšine«.

Nemška, francoska in ladinska manjšina so že dobile posebne statute, ki jim priznavajo in jamčijo njih manjšinske pravice. Le za nas Slovence ni še nobenega posebnega zakonskega ukrepa. Zato je Slovenska demokratska zveza poslala ministrskemu predsedniku g. De Gasperiju nujno spomenico v tem oziru.

Malim trgovcem, gostilničarjem in obrtnikom

Po prvi svetovni vojni sem bil kot delavec zaposlen v nekem obratu. Z menoj je delal tudi nek moj prijatelj. Bil je vedno vesel, dobrega srca in poštenega značaja. Delala sva in živela po-

dr. Lamberta Mermoljo. Na ta način hočejo očitati slovenske volivce, da bi jim pomagali priti na oblast.

Praga nas uči. Tam so potpisili v ropotarnico starega Beneša, ki je bil tvorec Čehoslovaške in so pogazili v smrt Ivana Masaryka, ki se je zgrozil nad nesrečo, ki je zadela njegovo domovino.

Žalostno in bridko je, da moramo ob proslavi dneva, ki nam je prinesel svobodo, opozarjati na temne sile, katere nas hočejo zavesti v hujše suženjstvo kot je bil Metternichov absolutizem. Še bolj žalostno je pa dejstvo, da pri tem zavajanju sodelujejo tudi slovenski razumniki.

šteno in s pridnostjo polagala lito po liri v hranilnico z namenom, da si sčasoma ustanoviva svojo družino in po možnosti tudi svojo neodvisnost, kot je pač želja vsakega fanta. In zares so se naše želje izpolnile. Jaz sem šel iz onega kraja in si ustanovil v Trstu s svojimi težko zasluženi denarji in z pomočjo drugih, svojo majhno neodvisno obrt. Moj prijatelj pa je ostal v enem mestu in si je tam pozneje kot jaz s svojimi prihranki in pomočjo dobrih ljudi tudi otvoril majhno obrt. Včasih sem šel k njemu na obisk in ga našel vedno vesel in zadovoljnega. Imel je družino z dvema otrokoma in majhno obrt, v kateri je delal sam kot gospodar z delavcem in svojo sorprogo. Drugih delavnih moči ni imel, ker je bila obrt majhna. Preživljali so se pa pošteno in v največjem zadovoljstvu. Meseca avgusta leta 1945. sem ga spet obiskal in sicer v coni B. Našel sem ga kot po navadi veselga in zadovoljnega.

Po običajnem pozdravu in vprašanju, kako je z družinoma in

z delom, sva se spustila v pogovor o političnih razmerah. Jaz sem mu zaupal in povedal, da nisem preveč prepričan o resničnosti nove svobode, katero nam predstavnik OF obljublja. On pa je bil zelo navdušen za OF in za nov režim v Jugoslaviji sploh. Prepričan je bil, da bo prišlo blagostanje in srečno življenje. Po zdravila sva se in si želela vse najboljšo. 15. sept. leta 1947. je prišel kraj, kjer je ta prijatelj živel, pod Jugoslavijo. Te dni pa sem zvedel nepričakovano novico, da moj prijatelj nima več svoje obrti, za katero je delal in se mučil vse življenje, in da izvršuje svoj poklic v neki zadrugi kot hlapec, kajti zadruga je v rokah nepoklicanih in samo političnih ljudi. Obrt mu ni bila odvzeta, pač pa mu niso komunistične oblasti dale potrebnih surovin, tako da je moral svojo neodvisno obrt zapreti. Ali najbolj ga boli, da mora delati na stara leta pod stalno kontrolo nesposobnih aktivistov in molčati kot grob.

Taka je usoda vseh delavnih in skrbnih mož pod komunistično upravo. Človek ne sme imeti ničesar svojega, kar bi mu dajalo pogum in veselje do dela, ker je vsaka lastna posest, pa tudi posest majhne obrtniške delavnice ali prodajalne neodpušljiv greh po komunističnih naukih.

Dokler ne pride komunizem na vlado, se dobrih malemu človeku, obrtniku, malemu trgovcu. Ko je enkrat na vladi, pa jim zavije vrat.

To so gola dejstva. Kdor ne veruje, naj pogleda preko državne meje, ali naj se pelje z izletniki na Bled, ali Planico, ali v Ljubljano in naj povpraša prav zaupno in skrivaj svoje znanke, pa bo slišal o tragediji malega človeka pod komunistično državo.

Fašikomunisti in slov. žene

V Trstu se je vršil pred par dnevi ustanovni občni zbor Antifašistične slovenske italijanske ženske zveze za STO. Fašikomunisti so prignali tudi iz cone, ki je pod jugoslovansko vojaško upravo, precej žen. Po istrskih vaseh so agitirali in vpili, da morajo na zborovanje v Trst vse žene, ki so proti vojni in proti ameriški suženjstvu. Kdor ne gre, da je za novo vojno in nasprotuje »ljudski volji«. Dosti žena je prišlo v Trst, da so si tu nakupile živeža in potrebščin, ki jih doma ne dobe. Na zborovanju so bile popolnoma pasivne, onemele. Če je kakšna zaploskala, je storila to mehanično, ne z dušo in iz prepričanja, ker je pač treba ploskati, ko aktivistka konča govoriti. Ko so se žene vračale z zborovanja, so ktele svoje priganjaje, ki v teh dneh silnega »ljudskega dela trgajo matere iz družin in jih gonijo v Trst kakor na ogled, da se komunisti lahko bahajo pred tržaško javnostjo: vidite, koliko nas je?

Da, da, same številke in števila so jim mar. Kaj zato, če so ljudje proti mitingom in komunističnim sestankom. Zadošči, da parirajo, se pokoravajo in da se boje. Strah je lepa reč, je dejal oni, ki je čredo volov z moškro kunjjo podil. In danes je postal strah največji zaveznik fašikomunizma. Zato vse žuganje, priganjanje, zmerjanje in kričanje od vaških priganjačev in žen-

skih aktivistk pa tja do Ozne ter vsi komunistični mitingi in sestanki imajo samo en cilj: držati v stalnem strahu slovensko ljudstvo. Tudi Mussolini in Hitler sta delala tako.

Nadure iz hvaležnosti

Delavski sindikati v Pragi so sklenili, da bodo delali delavci in uslužbenci dne 14. marca brezplačne nadure in to iz hvaležnosti, da jim je Gottwald priboril »ljudsko prostost«.

Pravijo, da nekateri češki delavci že prosijo: »Buchenwaldov in Gottwaldov reši nas, o Gospod!«

Od srede do srede

4. MARCA: Komunistični pravosodni minister v Pragi je sporočil po radiu komunističnim akcijskim odborom, naj se ne bojijo, da bi pri svojem delu prekoračili pravna polnomočja, zato ker bodo naknadno izdali zakone, ki bodo njihovim dejanjem dali pravno podlago. — Odbor angleške delavske stranke je podal izjavo, ki pravi, da je vsako besedičenje komunistov o demokraciji samo sredstvo, da bi dosegli diktaturo ene same totalitaristične stranke v prid tuje policijske države - Sovjetske zveze. — Prihodnjega zasedanja čehoslovaškega parlamenta se bodo lahko udeležili samo poslanci, ki so podpisali izjavo lojalnosti do nove komunistične vlade. — Narodni odbor angleške delavske stranke je objavil opozorilo vsem socialistom in sredincem, ki se še bratijo s komunisti, naj se uče iz čehoslovaških dogodkov. — Bivši podtajnik britanskega zunanega ministrstva lord Vansittart je v parlamentu poudaril, da Stalinov nastop na Čehoslovaškem jasno kaže na to, da bi sovjeti prav tako tvegali vojno kot Hitler, če se ne bi bali ameriške premoči. — Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo, da so Združene države poslale, odkar je prenehala poslovati UNRRA, pa do danes v področja, ki jih je opustošila vojna, za preko 400 milijonov dolarjev blaga. — Ameriški zunanji minister Marshall je predložil kongresu, naj odobri vsoto 20 milijonov dolarjev kot začasno pomoč Svobodnemu tržaškemu ozemlju. — Čehoslovaški veleposlanik v Združenih državah Juraj Slavik je odstopil. Tik pred svojim odstopom je dejal: »Prepričan sem, da nisem sam. Benešovo gesto v drugi svetovni vojni: »Svobodna Čehoslovaška v svobodni Evropi« ostane slej ko prej naše gesto«. — Čehoslovaški zunanji minister je izjavil, da utegne biti pravilna številka 37 tisoč oseb, ki so s prihodom nove vlade na oblast izgubile kruh. — Iz Prage poročajo, da je predsednik Beneš zbolel. — Na belgijskem zunanjem ministrstvu so začeli razgovore za ustanovitev zahodne evropske zveze med Veliko Britanijo, Francijo in državami Beneluxa. — Čehoslovaški poslanik na Nizozemskem Sergij Inger je odstopil.

5. MARCA: Bivši romunski kralj Mihail je postal izjava o svojem prisilnem odstopu. Čete so obkolile kraljevo palačo in h kralju sta prišla ministrski predsednik Groza in drugi komunistični ministri. Opozorili so kralja, da bo nastalo splošno prelivanje krvi, če ne podpiše izjave o

Od srede do srede

odstopu. Kralj je pripomnil, da se ne čuti vezanega s podpisom odstopa in da se bo slej ko prej vrnil na svoje mesto. — Gospodarski in socialni odbor Združenih narodov je izjavil, da ni pristojen za reševanje vprašanja jugoslovanskega zlata v Združenih državah. — Ameriški general in opolnomočenec ameriške vlade na Kitajskem Wedemeyer je izjavil, da je treba gospodarsko pomoč Kitajski podpreti tudi z vojaškimi podporami. — Nova komunistična vlada na Češkoslovaškem bo podprala preko 90 odstotkov industrije. — Predsednik Beneš je označil kot neresnične vesti o svoji bolezni, ki jih je razširilo češkoslovaško komunistično ministertvo za obveščanje.

6. MARCA: Od šestih političnih strank na Finskem, je samo komunistična partija za vojaško zvezo s sovjeti. Večina strank je sploh proti kakršnim koli pogajanjem s sovjeti. — Švedski obrambni minister bo po posvetovanju s poveljnikom vojske predložil parlamentu predlog za povečanje švedskih oboroženih sil. — Na ameriško zasedbeno področje v Nemčiji stalno prihajajo množice beguncev, ki se skušajo rešiti pred komunističnim preganjanjem na Češkoslovaškem. — Bolgarski veleposlanik v Bruslju je odstopil in izjavil, da ne more več zastopati sovjetiziranega režima, ki so ga postavili v domovini proti volji naroda in z nasiljem. — Britanski ministrski predsednik Attlee je poudaril, da mora imeti Anglija popolnoma izveščano vojsko, ker bo spopad v primeru nove vojne izbruhnil popolnoma nepričakovano. — Predstavnik ameriškega poljedelškega ministertva je izjavil, da bo Amerika poslala Franciji in Italiji dovolj žita, da bosta imeli obe državi zagotovljene krmne obroke do prihodnje zime. — Delo na konferenci za sklenitev zahodne evropske zveze zadovoljivo napreduje. — Češkoslovaški poslanik v Turčiji je odstopil. Tudi iz Kanade poročajo o odstopu češkoslovaškega konzula.

7. MARCA: Anglija, Francija in države Beneluxa bodo verjetno se pred pariško konferenco 16 evropskih narodov podpisale pogodbo za zahodnoevropsko zvezo. Na konferenci v Bruslju so dosigledni spoznanja. — V Compiègneu je govoril De Gaulle, ki je pozval zahodno evropske države, naj čimprej ustanovijo močno gospodarsko in vojaško zvezo, da preprečijo poskus svetovne nadvlade Sovjetske zveze. — Voditelj levega krila angleške delavske stranke Crossman, ki je bil doslej na glasu kot velik prijatelj sovjetov, je po dogodkih na Češkoslovaškem izjavil, da zahodna Evropa ne sme več trpeti komunističnih poskusov za strmoglavljenje demokracije v svetlu. — Bolgarski veleposlanik v Londonu profesor Dolapčijev je odstopil v znak protesta proti notranji in zunanji politiki bolgarskega komunističnega režima. — Francoska narodna zbornica preučuje nov finančni program, ki predvideva zvišanje davkov za premožnejše sloje prebivalstva.

8. MARCA: Svetovalec češkoslovaškega poslanstva v Ankari, in prvi tajnik poslanstva Dvorak sta bila na zahtevo komunistov razrešena svojih mest. — Bivši voditelj bolgarske kmetijske stranke dr. Georgij Dimitrov, ki ima enak ime kot znani komunist Dimitrov, kateri je danes ministrski predsednik v Bolgariji, je izjavil dopisnikom med drugimi: »Komunisti bodo skušali izvesti svoj naslednji državni udar v Italiji in ne na Finskem, kajti dogodki na Finskem so le slepilo«. — Westminsteri katoliški nadškof kardinal Griffin je pozval Evropo in ves svet, naj se odloči za Boga, ali proti njemu. Ljudje se morajo sedaj opredeliti, ali so za demokracijo in svobodo, za božje in človeške pravice, ali pa za sistem, ki ustvarja iz ljudi suž-

nje, čeprav se skriva pod krinko demokracije. — Finski predsednik Paasikivi se je začel pogajati s sovjeti za sestavo pogodbe prijateljstva in medsebojne pomoči. — Češkoslovaški generalni konzul v Hamburgu je odstopil zaradi nedavnih dogodkov v Pragi. — Zveza norveških novinarjev je objavila javen protest proti preganjanju novinarjev na Češkoslovaškem. — Angleški listi odobravajo izjavo De Gaulle, da je treba doseči z Nemčijo pomiritev, kajti če bi Nemčija prišla za železni zapor, bi se položaj zahodnoevropskih držav resno poslabšal.

9. MARCA: Vseh 16 evropskih držav, ki so sprejele Marshallov načrt za evropsko obnovo, se bo udeležilo konferenca, ki bo 15. marca v Parizu. Na tej konferenci bo prvič zastopana tudi Nemčija. — Finsko zunanje ministertvo je objavilo, da je Finska vlada sprejela sovjetski predlog za pogajanja o sklenitvi prijateljske in vojaške pogodbe s Sovjetsko zvezo. — Zavezniška komisija za bivše italijanske kolonije je začela s svojim delom v Tripolisu. Arabci zahtevajo ustanovitev neodvisne in združene Tripolitanijske. — Velika Britanija in Francija sta povabili italijansko vlado, naj ponovno pošlje svoje zastopnike v nadzorstveno komisijo za mednarodno upravo Tangerja. — Predsednik Truman bo ponovno kandidiral pri predsedniških volitvah. Tudi general Mc. Arthur je pripravljen sprejeti predsedniško kandidacijo. — Madžarska socialistična stranka je soglasno sklenila, da se priključi komunistični partiji. To je storila popolnoma prostovoljno, ko so komunistični stranki primerno zagrozili s posledicami v slučaju obotavljanja. — Bolgarsko sobranje je s hitrim postopkom odvzelo državljanske pravice in vso imovino bolgarskega poslanika v Londonu in Bruslju, ki sta nedavno odstopila. — Sovjetska zveza je izročila Franciji protestno noto proti sklepu, ki so jih sprejele Anglija, Francija in druge države na konferenci v Londonu.

10. MARCA: Skupina bivših romunskih političnih predstavnikov v inozemstvu je izdala izjavo, ki pravi, da svobodni Romuni ne priznavajo odstopa kralja Mihaela, ki ga je izsilila manjšina, podpirana od tuje sile. — Varnostni svet se zopet ni mogel sporazumeti o izbiri tržaškega guvernerja. Zahodne sile so odklonile vse sovjetske in jugoslovanske predloge. — Na sovjetskem zasedbenem področju v Nemčiji so sestavili novo nemško vlado, ki so ji nadeli za spremembo ime »Gospodarska komisija«. Predsednik je star komunist Rau. — Češkoslovaški zunanji minister Masaryk je izvršil samomor. Češkoslovaška komunistična vlada je izdala uradno sporočilo, v katerem na moč hvali preminulega in na dolgo in široko razklada vzroke njegove smrti. Tik po smrti Masaryka so se ne nadoma pokvarili vsi telefonski vodi iz Prago. — Odstopil je madžarski poslanik v Londonu. — Na Češkoslovaški meji so aretirali večje število dijakov, ki beže iz domovine. — Stalni predstavnik Češkoslovaške pri organizaciji Združenih narodov Jan Papanek je včeraj uradno zahteval od Varnostnega sveta naj obtoži Sovjetsko zvezo zaradi napada na Češkoslovaško s pomočjo komunističnega udara. Predstavnik je nadalje izjavil, da je še vedno uradni zastopnik češkoslovaške vlade in da ne priznava zakonitosti Gottwaldovega režima. — Vojaske atake Anglije, Francije, Kanade, Švice, Belgije in — Češkoslovaške — so se sestali v Bruslju in razpravljali o mednarodnem položaju. — Ameriški poslanec Karl Štefanek, ki je Čeh po rodu, je izjavil, da je možno, da je Masaryk napravil samomor, da pa je tudi možno, da je umrl na posledici zločina. Kremelj se ni nikdar bal prelivanja krvi.

»V ostalem pa menim, da je treba vse diktature razrušiti.«

Cato Democraticus

POLITIČNI OBZORNIK: Zgodovina češkoslovaškega udara

Eden izmed voditeljev češke katoliške ljudske stranke Pavel Tigrid je zapustil Češkoslovaško 24 ur pred zatvoritvijo mej in biva sedaj v Nemčiji. On je kot prvi osvetlil izdajalsko delovanje ministra za obrambo generala Ludvika Svoboda proti predsedniku republik Benešu. Pojasnil je tudi, kakšno vlogo je pri državnem udaru igral namestnik sovjetskega zunanjega ministra Zorin.

»Četudi je češka vojska v veliki večini protikomunistična — je dejal Tigrid — je minister obrambe Ludvik Svoboda, ki je med vojno živel v Sovjetski zvezi, stalno zagovarjal sodelovanje z Rdečo armado. Voditelj socialdemokratskih levic Fierlinger je nadaljeval Tigrid — je še nevarnejši človek kot je nekoč obnašal Hitler. Gottwald mu je odgovoril: »Je popolnoma brez pomena, ali vi podpisete ali ne. Na desetine tisočev oboroženih delavcev pričakuje ukazov na trgu sv. Venčeslava. Če boste podpisali, jim bom sporočil vaš sklep in prečital imena novih ministrov. Če pa ne boste podpisali, bom vodil jaz sam desetine tisočev delavcev na prag in tudi v to sobo.«

Predsednik je spoznal, da je vse izgubljeno. Vdal se je, a istočasno povedal Gottwaldu, da to še ne pomeni, da je to prostovoljno napravil. Beneš je vztrajal na tem, da bi mogel obelodaniti to svoje stališče. A Benešu ni ne takrat ne pozneje uspelo, da bi mogel po radiu sporočiti narodu svoje stališče. Ko je predsednik to opazil, je sklenil, da se ne bo več vrnil v svoje urade na Hradčanih. Odpotoval je v svoje bivališče na deželi. Gottwald je zdaj gospodar države in Hradčanov.

»A gospod Gottwald in njegovi pristaši — je dejal Tigrid — se strašno motijo, če mislijo, da je boj že zaključen. Boj se je šele pričel.« Dejal je, da so tajne češke organizacije že na delu, in sicer z večjim uspehom kakor med nemško zasedbo. Tigrid tudi predvideva, da bodo vsi Čehi v begunstvu odpravili vsa politična nasprotstva ter se združili.

Obtožba prvotni Sovjetski zvezi

Stalni predstavnik Češkoslovaške pri organizaciji Združenih narodov Jan Papanek je 10. t. m. uradno zahteval od Varnostnega sveta, da otvori preiskavo in obtoži Sovjetsko zvezo zaradi napada na Češkoslovaško s pomočjo komunističnega udara.

Pozneje je Jan Papanek imel v Lake Successu tiskovno konferenco, na kateri je izjavil, da bi moral Varnostni svet takoj zavzeti ukrepe proti Sovjetski zvezi, ki se s pomočjo domače komunistične partije polastila Češkoslovaške. Sovjetsko zvezo je Papanek označil kot nevarno za svetovni mir.

Z ginjenim glasom je Papanek izjavil, da so komunisti izvršili svoj državni udar z moralno in materialno podporo Sovjetske zveze: z moralno podporo zaradi strahu, ki ga vzbuja

akcija. Češkoslovaški poslanik je končno izjavil, da je še vedno uradni zastopnik češkoslovaške vlade in da ne priznava zakonitosti Gottwaldove vlade.

Na Češkem kot pri nas

Kakor znano je v socialdemokratski stranki na Češkoslovaškem pri zadnjem komunističnem nasilnem prevratu dobila premoč manjšina, ki jo vodi Fierlinger, ki je moral pred meseci zapustiti predsedništvo stranke, ker jo je že takrat hotel vpreči v komunistični voz. Nedavno je dopisnik »Daily Herald«, glasila angleške laburistične stranke, v pogovoru vprašal Fierlingerja, ali ima sploh še smisel, da obstoja na Češkoslovaškem soc. demokratska stranka, ki se je pri zadnjem nasilnem prevratu podvrgla metodam komunistične stranke. Fierlinger je odgovoril: »Seveda potrebujemo še vedno soc. demokratsko stranko za one, ki jim ne ugaja komunistična disciplina in za one, ki si marksizem drugače razlagajo.« To se pravi: še jo potrebujejo, da lovi slepe kaline, ravno tako kakor potrebujejo neke komunisti OF in UAIS.

Sovjeti odklanjajo vsako pošteno sodelovanje

Kdor še misli, da so sovjeti pripravljeni pošteno sodelovati v mednarodnih zadevah, naj si samo malo ogleda zgodovino sovjetskih zunanjepolitičnih odnosa. Čeprav smo vsak dan priče, kako sovjetski komunisti brezobzirno usmerjajo svoje krmilo v živo meso vzhodne ter srednje Evrope ter v velik del Azije, ki izgubljajo zadnje preostanke svobode, vendar slišimo doma in v tujini še glasove, češ, da za ta novi val sovjetskih napadov niso odgovorni napadalci sami, temveč zahodne demokracije. Ti glasovi trdijo, da sovjeti to delajo iz bojazni pred Zahodom in ne iz politike sovjetskega imperializma, ki je povezan s težnjo po komunistični svetovni revoluciji. Pravijo, da je v sedanjih okoliščinah potrebno novo prizadevanje za sporazum in sodelovanje s sovjeti.

Dogodki sami pa govorijo popolnoma drugače. Sovjetski voditelji so v uri največje nevarnosti radi podpisali atlantsko listino. Takrat so se radi odpovedali ozemelskemu, bodisi drugičnemu povečanju Sovjetske zveze po vojni in se obvezali, da bodo sodelovali pri obnovi sveta ter pri obnovi svobode in demokracije. V plačilo za to so dale Združene države Sovjetski zvezi pomoč v vrednosti več kot enajst milijard dolarjev. Kakor hitro pa je po Stalinu gradu nevarnost začela pozjemati, so sovjeti začeli pozabljati na svoje obljube ter kazati svoje ekspanzionistične in imperialistične cilje. Ko so sovjetske armade na bojišču napredovale, se je Sovjetska zveza pričela na levo in desno prisvajati nova ozemlja, njihove komunistične pete kolone pa so pričele prevzemati državo za državo, jim ropati človečanske dobrine, ustanavljati lutkovne vlade ter uprizorjati nasilne, ponarejene in burkaste revolucije in likvidirati vso opozicijo. Ameriške armade so

se na svojem pohodu ustavile, da bi mogli sovjeti napredovati ter zasesti Berlin in Prago. Meje za vojaško zasedbo so bile določene tako, da je prišla pod sovjetsko oblast izjemno Grčije vsa vzhodna Evropa, skoro polovica Nemčije ter najbogatejši del Avstrije. Kmalu zatem je organizacija UNRRA spet sipala milijarde dolarjev Sovjetski zvezi in njenim satelitom. Bistveni del tega denarja so te države uporabljale za utrditev komunističnih režimov. Edini sovjetski odgovor na to spravljivo ameriško politiko je bil pričetek »mrzle vojne« proti Združenim državam. Sovjetska zveza je takoj pričela sabotirati mir. Uničila je poudamski sporazum o Nemčiji. Z vetom je paralizirala delo Združenih narodov in je pričela bojkotirati večino njenih organizacij, kakor mednarodni denarni sklad, mednarodno banko za obnovo, mednarodno delavsko organizacijo in vzgojno, znanstveno in kulturno organizacijo Združenih narodov. Prav tako bojkotira organizacijo Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, mednarodno organizacijo za civilno letalstvo, mednarodno begunsko organizacijo in konferenco Združenih narodov za trgovino in zaposlitev. Končno je Sovjetska zveza sprožila proti Združenim državam lažno propagandno gonjo, obtožujoč jih vseh dejanj, ki jih je zagrešila in jih dela Sovjetska zveza sama. Nista še pretekli dve leti od konca vojne v Evropi, pa so bili že obsojeni na neuspeh vsi napori za sodelovanje. Istočasno so postali kristalno jasni vsi nameni Sovjetske zveze. Ko so sovjeti pričeli podpirati gveriljce, da bi z njihovo pomočjo prekoračili demarkacijske črte v Grčiji in drugod, so se Združene države končno zganile proti tej novi nevarnosti.

Razgovori o Nemčiji

Združene države so zavrnile proteste Jugoslavije, Češkoslovaške in Poljske glede sedanjih razgovorov v Londonu o bodočnosti zahodne Nemčije. Zunanje ministertvo je objavilo besedilo not, ki so enake za vse tri države. Besedilo not, ki jih je podpisal namestnik ameriškega zunanjega ministra Robert Lovett, se glasi: »V zvezi z vašo noto z dne 23. februarja 1948, katero sporoča besedilo izjave glede nemških razgovorov, katero so izdali zunanji ministri Češkoslovaške, Poljske in Jugoslavije na svoji nedavni konferenci v Pragi, imam čast sporočiti vam, da obsega ta resolucija toliko izjav, ki niso v skladu z dejstvi, da bi razpravljanje o njih ne vodilo k prav ničemu.«

Zahodna evropska zveza

Na konferenci v Bruslju so naredili dober začetek za sestavo nove pogodbe med državami Beneluxa, Francijo in Britanijo. Pravijo, da gre ta načrt daleč preko anglo-francoske pogodbe v Dunkerqueju, kar je tudi potrebno, da bo mogla zadobiti zahodna zveza svojo pravo vrednost in doseči pravi namen. Dunkerque je bil v bistvu opravičilo za Francijo in Britanijo, ki v preteklosti, to je

med zadnjima svetovnjima vojnima nista dosegli pravega sodelovanja. Ta pogodba je dobila dopolnilo v dogovoru o gospodarskem sodelovanju. Listina Združenih narodov dovoljuje in celo priporoča pokrajinske sporazume. Tudi če bi ne bilo nevarnosti, bi bilo pametno, da bi svet v sedanjem stanju pomanjkanja združil evropske in prekomorske vire prizadetih držav. Konferenca v Bruslju je zato le začetek procesa, ki mora biti nagel in daljnosežen. Nikdar ne smemo pozabiti, da je smoter vseh teh pogajanj ohranitev miru in svobode, ne pa prava vojne.

Dne 15. marca pa se bodo sestale evropske države, ki sodelujejo pri Marshallovem načrtu. Če bo prišla Marshallova pomoč pravčasno, bodo mogle prizadele države pričeti z gospodarsko obnovo, katere uredničenje bo velik branik proti komunističnim zarotam. Tako imata gospodarstvo in zunanja politika skupno torišče.

Medameriški svet za mednarodno obrambo

Panameriška zveza je objavila predlog za ustanovitev stalnega medameriškega sveta za vojaško obrambo. O predlogu bodo razpravljali na konferenci v Bogoti, ki je sklicana za 30. marca.

Po načrtu naj bi Svet imel tri naloge:

1) proučeval naj bi načrte za medameriško vojaško vzporeditev;

2) predlagal primerne oblike sodelovanja na polju organizacije, vežbanja in dobav;

3) nudil nasvete za varnost poloble.

Svet naj bi bil sestavljen iz višjih častnikov vojske, mornarice in letalstva ameriških držav in naj bi se sestel vsaj enkrat na leto. Poslovati naj bi začel po odobritvi dveh tretjin ameriških držav. Stroške bi razdelili sorazmerno med dežele Panameriške zveze.

Jugoslovan, ki se je vrnil iz Kanade...

Neki Hrvat, ki je več let živel v Kanadi, pa ga je Titova propaganda omamila, da se je vrnil domov v »svobodni«¹ Zagreb, je koj spoznal, kako je bil oiganjen. Zadeva se je odigrala takole:

Po povratku v Zagreb je obiskal starega prijatelja, ki je uslužben v nekem podjetju v Zajčevi ulici. Obrnil se je na njega, da bi mu svetoval, kako naj ravna s svojim kapitalom, ki si ga je v teku let prislužil v Kanadi.

Že po prvih besedah je Zagrebčan spoznal, da ima jugoslovanski Kanadčan povsem zgrešene pojme o razmerah v Titovi Jugoslaviji. Uvidel je, da ima opravka s politično bolnim človekom, ki je »padel z Marsa«. Ko je zaključil svoje priporočila, se mu je samo pomilovalno nasmehnil in mu kratko rekel, da za take bolezni ni zdravila.

Začuden Hrvat - Kanadčan mu je skušal razložiti svoje načrte:

»Imam veliko dolarjev. Nameravam kupiti avtobus in vzpostaviti avtobusno zvezo med Zagrebom in po deželjem, recimo Zagreb - Belovar, Zagreb - Karlovac, ali kaj sličnega.«

Domačin je zamahnil z roko in rekel Kanadčanu: »Ni mogoče, ker so vse prometne zveze v državnih rokah. Zasebna podjetja niso dovoljena.«

Razočarani Kanadčan pride z drugim predlogom: »Kaj bi bilo, če bi svoje kravo prislužene prihranke vložil kot delničar v kako tovarno?«

Domačin se mu še bolj nasmeje in pristavi: »Nobena tovarna, nobena družba, nobeno podjetje ni več v zasebni lasti. Vse je po državljeno.«

»A tak je položaj! To pomeni, da jaz s svojimi prihranki ne morem razpolagati.«

»Naravno,«² odvrne Zagrebčan.

»Kako bi bilo, če bi kupil v središču mesta veliko hišo in bi preživel stara leta z najemnino?«

»To je še mogoče. Tozadevni zakon vedno dopušča, da greš iz dobrega v slabo. Dragi prijatelj, za novce se vedno dobi palača, ker vsak se trudi, da se je čim prej znebi. Imeti palačo pomeni imeti nad seboj Damoklejev meč. Kdor ima danes palačo, ta je ali

vojni dobičkar ali buržaj ali kapitalist. Drugo najstrašnejše gorje za lastnika palače so davki in izdatki za vzdrževanje. Ti so trikrat večji kot najemnina. Take so razmere pri nas pod »ljudsko oblastjo«.

Kanadčana nekaj zazebe okrog srca in oči se mu zasolijo. Bolestno vzdihne kot vsak človek, ki je sanjal o rožah, a se je zbudil ob trnjih. Ves vdan v žalostno resnico pripomni:

»Če bi se ocean posušil, bi šel neš nazaj v Kanado.«

Od tam, kjer vlada kapitalizem, ki po komunističnih trditvah zaslužuje delovnega človeka, prinašajo naši ljudje velike prihranke, tam, kjer je ljudska oblast, nova demokracija, država delavcev in kmetov, postane človek, delavec, udarnik — suženj, rob, berač, človeški stroj.

1000 x 1000
Z geslom „1000 po 1000“, t. j. 1000 rodoljubnih Slovencev po 1000 Lir, da bi „Demokracija“ izhajala VSJ TRIKRAT NA TEDEN in z željo, da bi takoj sledili drugi, daruje Ivan Gorski kot prvi 1000 Lir

ZANIMIVOSTI

Sv. oče in volitve

Sveti oče je poslal vsem italijanskim katoličanom navodila o izredni važnosti splošnih volitev v Italiji, ki bodo 18. aprila. V teh navodilih vzpodbuja volivce, da glasujejo za tiste kandidate, ki bodo spoštovali »božje in duševne pravice«.

Dva rojstna dneva

Dne 9. t. m. sta praznovala svoj rojstni dan dva moža, prvi na zahodu, drugi na vzhodu. Prvi gradi načrt za obrambo Zahoda, drugi si da veliko opraviti z istim na Vzhodu. Mož Zahoda je britanski zunanji minister Bevin, mož Vzhoda sovjetski zunanji minister Molotov. Prvi je dopolnil 67 let, drugi 58. Njun koleg v Washingtonu je poslal brzojavne čestitke, toda samo v — London.

Čilska vlada proti komunistom

Čilska vlada je črtala iz vladnih plačilnih seznamov vse komuniste. Vlada je nadalje odredila preiskavo o osebju po vseh ministrstvih.

Molotov in Hitler se pripravata za razdelitev plena

Ko sta se Molotov in Hitler sestala drugič 13. novembra 1940, je bilo že jasno, kakšne so njune vloge v igri. To pot nista vodila uvodnih razgovorov o bodočem sodelovanju. Oba tovariša sta se kmalu začela pripravljati o v letu 1939. podpisani pogodbi in sicer najprej o finskem vprašanju.

V tajnem sporazumu, ki je bil dodan nacistično-sovjetski nenapadalni pogodbi, je bila Finska odkazana sovjetski vplivnostni sferi. Kasneje Sovjetska zveza premagala Finsko, Nemčija pa je sedaj pošiljala preko Finske čete, kot so izjavljali Nemci, proti severni Norveški in zaradi tega so bili sovjeti zaskrbljeni.

Hitler je izjavil, da se ne sme dovoliti Veliki Britaniji, da bi se polastila finskih letališč. Molotov je odgovoril, da se v Finski ne smejo ustaviti nemške čete in da se ne sme dogajati, da se vršijo v tej deželi politične demonstracije proti Sovjetski zvezi.

Hitler je izjavil, da ne namerava Nemčija zanetiti nove vojne na Baltiku; Molotov je označil to izjavo za novo činjenico, ki v pogodbi leta 1939 sploh ni omenjena.

Hitler je izjavil, da sovjeti v Litvi, severni Bukovini in Romuniji niso spoštovali določb pogodbe leta 1939; Molotov je to pač priznal, pripomnil pa, da so sovjetske kršitve bile neznatne in zahteval še južno Bukovino.

Hitler se je začel razburjati in opozoril Molotova, da je Nemčija zaposlena v smrtni vojni. Bolje bi bilo — je izjavil — da bi Sovjetska zveza ne iskala teritorialnih pridobitev v onih področjih, na katerih je imela

Razdelitev britanskega imperija

Nemčija interes za čas trajanja vojne.

Končno je Hitler usmeril razgovor na one probleme, ki jih je označil za »bolj važne«.

Iz nemškega uradnega poročila je razvidno, da je Hitler podal sledeče izjave:

»Po zasedbi Anglije bo britanski imperij razdeljen kot ogromno posestvo 40 milijonov km² v likvidaciji.

»Takrat bo Sovjetska zveza lahko dobila dostop do odprtega in ledu prostega morja.

»Vojna z Anglijo se bo vodila do konca in on ne dvomi, da bo poraz Velike Britanije povzročil razpad imperija. Blodno je misliti, da bi se mogel iz Kanade uprjavljati in držati imperij.

»Izgledi so bili ogromni in v par tednih bi se lahko določili z diplomatskimi pogajanjmi vsi problemi.

»Vse pri razdelitvi ogromnih posesti zainteresirane dežele (Nemčija, Japonska, Italija, Francija in Sovjetska zveza) bi morale končati svoje spore in se zanimati izključno za razdelitev britanskega imperija.

Molotov ni ugriznil. Izjavil je pa, »da se strinja z vsem, kar je slišal«, ter se tako izognil dokončnemu kompromitiranju. Bolj važno je — je izjavil — sprejeti odločitev glede sovjetsko-nemškega sodelovanja.

Hitler je govoril znova o svetovni koaliciji za razdelitev britanskega imperija in pristavil, da bi napravil vabo še bolj privlačno, da gre za obširno izključno azijsko področje, ki je orientirano proti jugu in ki ga Nemčija že vedno ima za sovjetsko vplivnostno sfero.

Molotov pa tudi pri tem ni pokazal zanimanja za oddaljena področja in izjavil, da želi govoriti o problemu Turčije. Če upoštevamo naše interese na Dardanelih, — je izjavil Molotov — so nedavne garancije Nemčije Romuniji naperjene proti sovjetskim koristim, »če je dovoljeno govoriti tako odkrito«. Položaj je bil toliko bolj nevaren za Sovjetsko zvezo, ker je uspelo Veliki Britaniji zasidrati se v Grčiji.

Molotov in Ribbentrop

Bilo je že pozno in predvidevati je bilo britanski zračni vpad. Hitler je opomnil svojega gosta, da bo izglubljena ena največjih prilik zgodovine, če ne bo prišlo do sporazuma o delitvi britanskega imperija.

Molotov je odgovoril le, da se je znašla Sovjetska zveza pred »novimi in važnimi problemi«³ in da se ne more oddaljiti od velikih evropskih in azijskih problemov.

Tega večera je od 21.45 do polnoči Molotov govoril v protiletalskem zaklonišču nacističnega zunanjega

nine». Tolminski poslanec Gorjup je prav tako govoril proti odškodnini, češ, če jo hoče plačati država, naj jo plača; kmet pa je ne bo. Slovenski kmečki poslanci so se jasno zavedali važnosti tega vprašanja in so zelo odločno nastopali v smislu zdrave kmečke demokracije.

Razprave so bile včasih zelo burne. Vlada se je izjavila za odškodnino. Nemška levica je hoteli odločitev zavleči in glasovanje o odškodnini onemogočiti. Končno je zmagal predlog dr. Kavčiča, ki se je glasil: »Za nekatere opravljene služnosti se bo odškodnina plačala, za druge pa ne. Potem so določili še, katere služnosti bodo odkupili. Bilo je pozem se mnogo kriki in hrupa, a zbornica je vendar delala hitro, kajti 7. septembra 1848 je cesar zakon o kmečki odvezi že podpisal.

S tem je bilo izvršeno brezpri-

merno socialno dejanje, čigar do bre posledice uživamo še danes. Kmet je posatal lastnik zemlje, katero je obdeloval. Od tedaj na prejš je bil enakopravni član kmečke družbe. Lahko se je veselo posvetil gospodarstvu, ker je vedel, za koga dela. Pa tudi duševna sila mu je zrasla in je začela blagodejno vplivati na ves narodni razvoj, kajti v živo narodno telo in rast se je vključil stan, ki je dotlej predstavljal le mrtvo, sivo, brezoblično gmoč. Tvorba sila našega naroda je dobila nov neizčrpen dotok moči in zdravja.

Zemljiška odveza se je izpeljala do kraja šele nekaj let pozneje (1854-1857). Odškodnino pa so plačali država (eno tretjino), dežela (drugo tretjino) in kmet (tretjo tretjino). Osvobodjenje kmečkega stanu je gotovo najbolj trajna pridobitev razgibanega leta 1848.

(Nadaljevanje)

Volivni zakon in naša manjšina

Ze več kot 25 let je minilo, kar je naša dežela zadnjič demokratično volila. Zato vlada med volivci velika zmeha in nejasnost. In tako se je pripetilo, da nas nekateri somišljeniki vprašujejo, zakaj nismo postavili svojega kandidata za mesto poslanca v rimskem parlamentu. Naj zadevo kratko pojasnimo.

Država je za volitve razdeljena v velika okrožja. Mi spadamo v okrožje Videm - Belluno - Gorica. Na vsakih 80 tisoč prebivalcev se voli en poslanec. Postaviti se pa ne more enega samega kandidata, ampak najmanj tri. Volivno okrožje Videm - Belluno - Gorica šteje 1.155.000 (milijonstopetdesettisoč) prebivalcev in bo izvolilo 14 poslancev. Le za dolino Aosta, ki šteje 92.000 prebivalcev, je določeno posebno volivno okrožje in ji pritiče samo en poslanec. Tam bo zmagal tisti, ki bo dobil največ glasov. Pri nas pa je stvar drugačna: zmagale bodo tiste liste, ki bodo dobile večino glasov na vsem okrožju in od teh zmagovitih list bodo izvoljeni tisti poslanci, ki bodo dobili največ preferenčnih glasov.

ŠIRITE „DEMOKRACIJO“

Razmere, v katerih je pred sto leti živel kmetoski prebivalstvo, so bile zelo revne. Predvsem kmet ni bil lastnik zemlje, na kateri se je rodil in živel in katero je obdeloval. Bil je le najemnik, kolon. Lastnik je bil veleposestnik, ki je podložnega kmeta stiskal in ga tiščal v odvisnosti in nevednosti. Za najemnino je moral kmet odrajtovati desetino in delati tlako. Kmet, ki je obdeloval posestvo vredno 250 do 300 goldinarjev, je še l. 1848, moral opraviti 192 dni tlake za gospodarja. Več kot pol leta je moral torej zapraviti na gospodarjevji njivi. Za svoje polje se pri tem seveda ni utegnil brigati. Poleg tega je moral dati jati desetino od žita, vina, medu, krompirja, prašičev in drugih domačih živali; moral je tudi plačevati celo vrsto davščin v denarju. Zato si kmet ni mogel nikoli opomoči in ni čudno, če se je v splošni zmedi uprl, ustavil dajave in zahteval zemljo zase.

Davčni sistem tedanje države je bil vobče močno zastarel. Davki so bili razdeljeni zelo neenako. Zemljiški davek je znašal v vsej državi 54 milijonov goldinarjev, vsi drugi davki skupaj pa 106 milijonov goldinarjev. Za zemljišče so morali plačevati 45% kosmatega dohodka, medtem ko je hišni davek znašal samo 16% kosmatega dohodka. Dohodnine pa so v vsej državi plačevali samo 3 milijone goldinarjev na leto. Veliki tvorničarji so plačevali po 50 do 100 gold., veletrgovci po 500 gold. Če je velebankir moral plačati 1000 ali več gold. pri svojih milijonskih dobičkih, je, že mislil, da se mu godi strašna krivica.

Kmet je bil res revež. Kmečki stan je tvoril podlago države, a godilo se mu je zelo slabo. Nosil je najtežja bremena in kmečki sinovi so umirali na vseh bojiščih. Če se je kmetu godilo slabo, je bila bolna tudi država. Reforma je bila nujna, Edina učinkovita

Pomlad narodov l. 1848

5. Osvoboditev kmetov

reforma pa je bila: dati kmetom zemljo, katero so obdelovali, v last ne samo v najem.

Vprašanje osvoboditve kmetov je bilo tako pereče, da je državni zbor brž po izvolitvi predsedstva pustil vsa druga dela in začel razpravljati o kmečki odvezi. 26. junija je slezijski poslanec Jancz Kudlich postavil sledeči predlog: »Odpravljen je podložništvo z vsemi iz njega izvirajočimi pravicami in dolžnostmi s tem pridržkom, da se določi, ali je plačati za to odškodnino ali ne. Načelno so ta predlog vsi odobrili. Šlo je potem samo za to, ali naj se zemlja vzame veleposestnikom brez odškodnine ali pa naj se jim da primerna odškodnina. Slovenski

poslanci so se krepko udeleževali dotičnih debat v državnem zboru. O odpravi podložništva in agrarni reformi sploh so govorili n. pr. dr. Kavčič, gorški poslanec Doljak, Dominkus, tržaški Anton Črne, tolminski Gorjup, dr. Ulepič in drugi. Nekateri so bili za to, da se veleposestnikom prizna odškodnina, drugi (n. pr. Anton Črne) so bili proti temu. Kraški poslanec Črne je 12. avgusta izjavil: »Tu gre za obstoj ali pogin feudalizma in aristokratske kaste. Aristokracija in absolutizem sta bila nasilnika človeškemu duhu in imetju: duha sta tlačila, imetje sta plenila. Istočasno sta tudi telo vkovala v spone sužnosti. Zato nikdar ne smemo dovoliti odškod-

ministrstva zadnjič z Ribbentropom. Ribbentrop mu je izročil načrt sporazuma, po katerem so se Nemčija, Italija, Japonska in Sovjetska zveza obvezovale medsebojno spoštovati »svoje naravne vplivnostne sfere«.

Obraunal je tudi tajni sporazum, po katerem naj bi bilo »središče teritorialnih zahtev Sovjetske zveze južno ozemlje Sovjetske zveze v smeri proti Indijski morju«.

Molotov je stavil še enkrat posebna vprašanja: »Kaj pravi Nemčija v primeru, če bi Sovjetska zveza prevzela jamstvo za Bolgarijo? Kakšni so bili pogledi osi glede Jugoslavije in Grčije? Kakšni so nameni Nemčije glede Poljske? Ali je Nemčija še sporazumna s švedsko nevtralnostjo? Kaj misli Nemčija o sporazumu za ureditev izhoda iz Baltskega morja?«

Ribbentropu je bila stvar neprijetna, toda vprašanja so bila preveč precizna. Ponovil je, da bi lahko prišlo v vseh teh točkah do sporazuma, ako bi Sovjetska zveza najprvo hotela sodelovati pri veliki likvidaciji britanskega imperija in je nato sam stavil neposredno vprašanje: »Ali bi Sovjetski zvezi v načelu bil dobrodošel izhod na Indijski ocean?«

Molotov je odgovoril, da trenutno ne more točno odgovoriti in da se mora posvetovati s Stalinom, vztrajal je pa še enkrat na stališču, da se vsi ti veliki problemi ne morejo ločiti od trenutnih problemov.

Iz objavljenih listin ni razvidno, kaj je mislil Hitler o svojem razgovoru z Molotovom. Neki nemški general, katerega so ujeli Američani, je na vprašanje izjavil, da je prepričan, da so vprašanja Molotova bila le priprava napada na Nemčijo.

Že čez dober mesec, 18. decembra 1940, je dostavil Hitler svojim generalom tajni ukaz, da naj bodo pripravljeni »pogaziti Sovjetsko zvezo v bliskoviti vojni« in zavzeti vse ozemlje zahodno Volge.

Koroške vesti

„Angleškemu stricu“ v slovo

Celovec 10. III. 1948

Te dni nas je zapustil nad vse zvest prijatelj našega malega slovenskega naroda na Koroškem in drugod, bivši šef britanske obveščevalne službe v Celovcu, Mr. Sharp. Njegov odhod je bil skromen in tih kot dan njegovega prihoda med nas.

Delo, ki ga je svojem skoro triletnem službovanju opravil za koroške Slovence, predvsem za naš kulturni dvig, je neprecenljivo in ga trenutno niti ne moremo prav oceniti. Koliko intervencij in prošelj je šlo skozi njegove roke, koliko krivic je bilo popravljenih vsled njegovega posredovanja. Koroški Slovenci smo bili veseli, kadar se je pred našimi hišami ustavljal njegov avto, kajti vedeli smo, da sprejemamo v svojo hišo svojega resničnega prijatelja. Da smo mu bili res pri srcu, nam je najlepši dokaz »Koroška kronika«, katere prvo številko je skoro sam napisal in ji ostal nato do svojega odhoda duhovni oče. Ne samo slovenski tednik, tudi veliko število slovenskih knjig, ki so izšle pri »Koroški kroniki«, karte, zemljevidi, slovenske radijske oddaje, vse to je, če ne že njegovo osebno delo, pa vsaj njegova pobuda. Vedno je bil pripravljen pomagati in ker je bila njegova pomoč uspešna, ni čudno, če so bili tudi njegovi sovražniki številni. Z nesramnim klevetanjem v raznih komunističnih listih so ga ravno oni, ki jim

je pomagal največ in katerim ni nikdar odbil prošnje, poskušali spraviti ob ugled. To se jim hvala Bogu ni posrečilo, ker smo Slovenci dovolj živo občutili blagodejni vpliv njegovega delovanja.

Mr. Sharp! Ko boste tam daleč v svoji domovini in ko boste obiskali obali dežele, v kateri ste preživeli toliko lepih dni svoje mladosti, takrat se spomnite tudi na nas koroške Slovence, saj vam v takih okoliščinah to ne bo težko, saj vas bo okolije samo sililo k tej misli. Nad vse smo veseli, da ste nas skušali razumeti, predvsem še, da se vam je kot sinu velikega angleškega naroda zdelo vredno učiti se slovenskega jezika, katerega zdaj tako brežhibno obvladate. Dobro nas poznate, saj ste bili v vseh naših vaseh in ste se lahko na lastne oči prepričali, kje smo in koliko nas je. Videli ste tudi našo dobro voljo, ki se ob naši številni slabosti le še stopnjuje in ne bo vam težko, da bi tudi v bodoče govorili v našo korist. Morda podcenjujete svoje delo med nami, a prepričani boste, da je z vašo pomočjo dano koroškim Slovincem to, kar imamo. V vaši domovini in pri vašem nadaljnjem delu vam želimo mnogo uspehov in vas vabimo, da se čimprej zopet povrnete med nas. Potem bomo zopet skupno zapeli »Pojdaj u Rute«, saj Koroška je še dro slovenska!

— d

Vesti

Tržaškega

»Primorski dnevnik« obsojen

»Primorski dnevnik« je 28. novembra 1947 težko žalil čast in ugled gđe. Cite Kozlovič, učiteljice v Zgoniku trdeč, da povzroča javno pohujšanje in pozivajoč šolsko oblast, da jo odstrani iz šole, ker da starši ne morejo zapustiti svojih otrok taki učiteljici. Gđe. Kozlovič je pozvala »Primorski dnevnik« pismeno, da naj popravi krivico, ki jo je prizadel in preklile lažnjive trditve, a ni prejela odgovora. Tudi z osebnim posredovanjem ni dosegla ničesar. Zato je bila primorana tožiti odgovornega urednika »Pr. dneva« Dušana Hreščaka radi žaljenja časti in obrekovanja. Dovolila mu je pa, da lahko dokaže svoje trditve. Na prvi razpravi je res obtoženec nastopil dokaz resnice, vsled česar je bila razprava pre-

nešana. Zadnja razprava se je vršila 28. februarja pred tržaškim sodiščem. Prišlo so pričje tožiteljice, a obtoženčevih prič ni bilo od nikoder. Nikdo iz Zgonika ni hotel pričevati, ker je bilo vse obrekovanje izmišljeno in lažno. Zato je sodnja obsodila Dušana Hreščaka na plačilo 15.000 L. globe, sodnijskih stroškov, 15.000 tožiteljskih stroškov, na povračilo odškodnine in na objavo razsodbe v »Primorskem dnevniku« in »Giornale di Trieste«. — Komunistična gonja proti slovenskemu učiteljstvu, ki se noče vpreči v komunistični voz, je barbarsko in podlo nasilje nad svobodno in prepričanim posameznikom. Zato zahteva že človeško dostojanstvo od vsakega, ki je napaden, da se brani pred komunističnim terorjem. Gornja obsodba naj bo opomin in vzgled.

Osebnost

Prof. dr. Josip Jež je bil te dni imenovan za strokovnega svetovaleca za slovensko šolstvo pri ZVU in Trstu in je svoje mesto že nastopil. Dr. Jež je po rodu Tržačan. V povojnih letih je deloval kot lektor za slovenščino na rimski univerzi. Pod njegovim prednikom prof. dr. Barago so bili položeni osnovni temelji za slovensko šolstvo na Tržaškem in tudi Goriškem, dr. Ježu bo pripadla pa naloga, da bo šolstvo na STO na teh temeljih izpopolnil in razširil. Ko ga pri njegovem prihodu na domača tla toplo pozdravljamo, mu na njegovem težkem in odgovornem položaju želimo obilo uspehov.

Med italijansko vlado in STO

Na zakladnem ministruvstvu v Rimu so 9. t. m. podpisali tri sporazume gospodarskega in finančnega značaja med vlado italijanske republike in zavezniško vojaško upravo anglo-ameriškega področja Svobodnega tržaškega ozemlja. Dva sporazuma, ki sta tehnične ga značaja, določata, da bo italijanska lira še nadalje uradno plačilno sredstvo na Svobodnem tržaškem ozemlju do ustanovitve posebne denarnega režima. Italijanska vlada bo še nadalje dobavljala temu ozemlju potrebna denarna sredstva in sredstva za inozemsko izmenjavo. Tretji sporazum priznava potrebo, da anglo-ameriško področje Svobodnega tržaškega ozemlja dobi zadostna finančna nakazila. Italijanska vlada izjavlja, da je pripravljena ta nakazila tudi izplačati. Sporazume sta podpisala za Italijo ministar Del Vecchio in Merzagora, za Zavezniško vojaško upravo pa general Airey, glavni poveljnik Anglo-ameriškega področja na Svobodnem tržaškem ozemlju.

Velikodušen dar

Polkovnik Gardner je v imenu načelnika ameriške misije g. Sommerja izročil višjemu šolskemu nadzorniku profesorju Ribiniju vsoto 40 milijonov lir kot pomoč gojencem vseh vrst šol v anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja. Višji šolski nadzornik se je zahvalil za plemenito gesto, ki bo omogočila izdatno podporo pomoči potrebnim gojencem. Vsoto bodo uporabili po navodilih posebnega odbora oddelka za vzgojo pri ZVU.

Nova stanovanja

Ena glavnih težkoč Svobodnega tržaškega ozemlja je vprašanje stanovanj. Zavezniška vojaška uprava je zato posvetila temu vprašanju veliko pozornost. — Doslej je bilo zgrajenih 220 novih stanovanj. Izdelan je načrt za 1115 stanovanj, od katerih je 700 že v gradnji, ki bodo do poletja pripravljena za vselitev. Za celotni načrt novih domov za prebivalstvo bodo potrošili 2 milijardi lir.

Za prehrano

Misija za ameriško pomoč Trstu je edini vir za mast, mleko v prahu, testenine, belo moko in kruh.

Obsojeni trgovci

Zaradi samovoljnega povišanja cen je tržaško sodišče sodilo in obsodilo 32 trgovcev.

20 milijonov dolarjev

Ameriški zunanji minister Marshall je predlagal kongresu v odobritve 20 milijonov dolarjev kot začasno podporo Svobodnemu tržaškemu ozemlju.

Odbor Združenih narodov sicer še predvideva v svojem proračunu za l. 1948 5 milijonov dolarjev za STO — vendar bo mogoče to nakazilo izvršiti, ko bo imenovan guverner. Tega pa — kot pravi Marshall — ni mogoče pričakovati v bližnji bodočnosti.

Ižola pri Kopru

Na sestanku nameščencev krajevnih industrij za konzerviranje rib je bilo javljeno, da bodo zaprti dve najvažnejši industriji konzerv, in sicer Arrigoni in Ampellea. S tem bo približno 500 delavcev ob kruhu.

Družinske doklade delavcev

Tržaška zvezna zbornica za delo sporoča, da se morejo po obstoječih predpisih plačevati družinske doklade (assegni familiari) za tiste dneve stavke, ki jih gošpodarji stavkajočim delavcem plačujejo. Kadar, torej, delavci v dnevih stavke plačo prejema, ali s stavko zamujene ure dela z izrednim nadurnim delom zopet pridobijo, se smatrajo, da so na delu s polnim pravnim učinkom in se jim morajo družinske doklade plačevati po urniku, ki ga je njihovo podjetje ob začetku stavke držalo.

Če pa ure stavke delavcem niso plačane in ni bilo dogovorjeno, da jih oni lahko zopet pridobijo v meji omenjenega urnika, stopi-

jo v veljavo — če gre za industrijska podjetja — določila, ki nudi jo najnižjo doklado za slučaj, da delavci dosežejo, v dobi ene plače, najnižje število predpisanih ur dela. Treba je tudi paziti na dejstvo, da če v dobi ene plače, tekom katere se je stavka pojavila, niso delavci dosigli najvišje plače, mora podjetje vselej plačati višje zneske prispevkov na plačah za zopet pridobljene ure dela, razen v slučaju, da so oblasti izrecno proglasile stavko za nezakonito.

Senzacionalne aretacije v Jugoslaviji

Radio Trst je danes ob 7.45 poročal, da je OZNA aretirala v Jugoslaviji 20 visokih funkcionarjev, članov KP, ki so imeli važna mesta na gospodarskem področju. Omenjeni so pripadali »Dahauski skupini«. Ta vest je tovariše v Jugoslaviji zelo osupnila in prestrašila. Razprava bo v kratkem.

Vesti

Goriškega

Prosta cona

Vlada iz finančnih vzrokov noče pristati na načrt proste cone, kot ga je izdelala Gorica. Zato so bile prejšnji ponedeljek v mestu demonstracije. Pogajanja se pa nadaljujejo in se bo z obojestransko dobro voljo že našel izhod.

Iz volivne torbe

Komunisti zelo objestno nastopajo, vendar ne zanje nastopajo, vendar ne zanje nastopajo. Razbitemu shodu na Vrhu je sledil shod v Jamljah, ki ga radi po manjkajanja poslušalcev v sploh ni bilo. Sestanki na Oslavju, v Pevmi, v Sovodnjah so bili klaverni, brez življenja in navdušenja.

Socialkomunistični prvak Nenni je doživel v »rdeči trdnjavi« v Trziču polom. Tudi žensko zborovanje v Gradiški je žalostno končalo, ker glavne govornice ni bilo.

Vrh sv. Mihaela

»Demokracijo« vljudno naprošamo, naj blagovoli objaviti sledeče: Na članek, ki ga je objavila »Soča« v svoji številki 30 z dne 6. III. odgovarjamo: Mi orjemo, sejemo in trebimo plevel. Ker pa po naših slovenskih vaseh ni mnogo plevela, ga bomo kmalu iztrebili. Ta plevel se je zarodil po vaseh po zaslugi zaslepljenih komunističnih propagandistov, kateri bodo ob svojem času še dajali račun. Da nekoliko razkrinkamo podtalno delovanje in podlo obrekovanje komunistične struje, navajamo v odlomkih: Značilno je, kako se je izrazil v času »osvobodilnega boja« Boris Kidrič: »Ni važno, koliko Slovencev ostane! Dovolj je, da ostanemo trije, a ti pravi, ...!« Edvard Kardelj in Aleš Bebler sta v juniju 1942 poslala pismo glede organizacije OF na Gorenjskem: sklicujte masovne sestanke. Popularizirajte partijo kot avangardo OF. Glejte pa, da bodo v odbore izvoljeni samo aktivisti partije. Naš cilj in naša naloga je, da na Slovenskem uvedemo diktaturo proletariata. Po našem prizadevanju mora prav Balkan postati izhodišče novega komunističnega reda tudi za vso Evropo. In takim voditeljem mislite, da bo slovensko ljudstvo šele verjelo? »Tovarišica Soča«, za da nesamo toliko... Učitelj na vašem sestanku sploh ni bil navzoč. Zelo nepredvidno ste ravnali, ko ste ga napadli kakor je pri vas v navadi. Poskusite z vašim sestankom v predpoldanskih urah in nam to sporočite: videli bomo, koliko uspeha boste želi, če že govorite o par zapeljancih in o par pijanih glavah...

Kaj se godi v Sovodnjah?

Komunistična partija razvija v Sovodnjah neko posebno delavnost. Komunistični veljaki, ki prihajajo v Sovodnje, se tam počutijo prav domače in ljudje imajo pred njimi nek svet, strah in jim še vedno nasledajo. To je žalostno pri Sovodnjah, kajti to nas spominja na čase fašizma, ko so isti ljudje, krotki in bojazljivi, v dolgih vrstah romali na fašistovske shode v Miren ali Gorico. Sovodenci dobro poznajo ljudi, ki jih danes silijo na shode in sestanke. Nobenega spoštovanja ne čutijo do teh ljudi, ker vedo, da so iste kova kot oni, ki tam onkraj meje tlačijo naše ubogo ljudstvo. Ti ljudje so pač dobro plačani od partije, da ljudstvo spravljajo v komunistične mreže, resnega dela so pa nezmogoči. Tako imamo na pr. slučaj »tovariša« Vižintina Oskarja, ki je uslužbenec komunistične nabavne zadruge v Gorici. Ta hodi te dni po vasi in nagovarja ljudi, naj se ne udeležijo slovesnosti, ki jo vas organizira za sprejem fatimske Marije. V vsaki drugi vasi, kjer so možje — možje, bi takemu agentu pokazali jasno svoje versko prepričanje, v Sovodnjah pa se zdi, da ni več mož. Sovodenci se bojijo za meriti partijcem. Ali si Sovodenci želijo razmer, ki vladajo v vaseh onkraj meje? Ne! Če si prav sam z njimi, ti povedo, da je tam onkraj meje grozno slabo, da so ljudje obupani, sestradani in da si žele resitve, toda oni sami nimajo korajžje, da bi se uprli. Ali ni to žalostno? Sami vedo, da če bodo pri prihodnjih volitvah volili za komuniste in njih »Garibadija« in dr. Mermolijo, se jim lahko zgodi, da bodo prišli na isti položaj kot so naši ljudje v Opatjem selu, Mirnu, Biljah, Solkanu itd. toda kljub temu dvomimo, da bodo imeli korajžje dati prazno glasovnico ali voliti kako drugo res demokratsko stranko. Strah? Da strah, ki človeka ponižuje in ki je Sovodencem v nečast. Ali je kako zdravilo za Sovodence? Vsem drugim je zadostovalo par mesecev Titovega režima, da so popolnoma ozdravili, Sovodencem pa bi najbrže tudi to ne pomagalo. Strah! Strah!

Plešivo — Krmin

V »Demokraciji« beremo marsikaj, kar nas zanima. Zlasti želimo, da bi bilo kolonsko vprašanje rešeno v zadovoljstvo vseh. Saj bi potem vsi v miru in ljubezni delali. Mi Plešivci spadamo sedaj pod Krmin. Povedati moramo javno, da smo z oblastmi v Krminu zadovoljni vsi Slovenci, ki bivamo tu. Slišimo, da drugod beguncem delajo sitnosti radi žilskih nakaznic in radi bivanja. Pri nas tega ni. Že od 15. sept. dobivajo vsi begunci v redu živilske nakaznice in tudi glede stano-

vanj ni nikakih pritožb. V splošnem se tudi naša slovenska šola dobro razvija. Nekaj naših ljudi, ki so v potrebi, g. dekan s sredstvi papeške pomoči izdatno podpira in smo mu prav hvaležni. Ker smo se že dotaknili g. dekan, naj nam ne zameri, če ga prosimo, da bi imeli ob nedeljah pri Sv. Subidi slovensko pridigo. Tu se zbiramo Slovenci iz Krmina in Plešivega. Zlasti starejši ne znamo ne furlansko in ne italijansko, zato si želimo slovensko pridigo, vsaj dokler se ne ustanovi slovenska duhovnija. Zelo bi nam bilo ustreženo, če bi tudi na županstvu in sodnji bil uradnik, ki bi znal slovenski. Saj radi priznamo, da se postopa z nami vljudno, vendar bi se o naših zadevah radi pomenili, kakor pač znamo. Kar zaporedoma sta umrla dva starejša Plešivca: Henrik Perin, star 76 let, o katerem smo že zadnjič pisali, in pa 90 letni Franc Stilič, po domače Klinčev. Pokopali smo ju v Krminu. Naj počivata v miru!

IZ TITOVEGA RAJA

Ne mine dan, da ne bi slišali kaj slabega in žalostnega iz Jugoslavije. Samo trpljenje, samo trnje je prinesel komunizem našim bratom v Sloveniji in širom Jugoslavije. Človeku se stisne srce in globoko sočutje ga obja me, ko vidi gorje, ki so ga komunisti pripravili našim ljudem. Med Vipoljami in Cerovem so pretekli teden Titovi obmejni vojaki ustrelili žensko, ki je hotela stopiti v Italijo. Truplo so skrili in narod ugiba, kdo je bila ta nesrečnica. — V Britofu pod Mariborom Celjem so Titovi vojaki prijeli možaka, ki je tudi hotel v Italijo. Pretepali so ga tako neusmiljeno, da je ganilo vse, ki so slišali njegovo vpitje. Nato so ga pa ustrelili. — Šele sedaj pa smo zvedeli, da so ti brezčutni vojaki pred nekaj meseci ustrelili devetletno deklico v Pomiščeku na meji Benečije, ko je revica tekla za materjo, ki je nesla kosilo sinovoma v gozd tostran meje.

V Tolminu so obsodili na osem mesecev zapora gospo Ano Gruntar, ženo g. Rajmunda Gruntarja, bivšega občinskega predsednika iz Breginje, ker se je vzdržala volitev. Gruntarja Franca, brata g. Rajmunda, so obsodili pa na pet mesecev zapora, ker je prekoračil mejo.

Iz Lanišča in iz Mun v Istri je pobegnilo na Tržaško ozemlje 61 mladeničev. Stirje so iz Brgunca. Med temi so tudi taki, ki so se od začetka borili pri partizanih.

Malim kmetom v Orehovlju pri Višnjeviku in v Krasnem so »tovariši« napovedali, da jih bodo izselili v drugi del Jugoslavije, češ da imajo v Brdih premalo pridelka za prehrano. Vsak izgovor je dober, samo da jim zemljo vzamejo.

V Brdih so pozvali mladeniče od 18 in 19 let, da morajo hoditi na predvojaške vaje. Tako je fašizem klical mladino na vaje »premilari«.

Listnica uredništva

Radi dogodkov na Češkoslovaškem se nam je gradivo za list tako nakopičilo, da smo morali odložiti nekaj dopisov. Prosimo potrpljenja.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

Družba zavednih Sesljančanov (skupno z Vižovci), da bi tudi tistih 52 spregledalo 2650; namesto cvetja na grob pok. Mariji Lupine iz Sempolaja 500; Ivan Gorski 1000; zavedna slovenska družina v Trstu 1000 ter želi »Demokraciji« obilo uspeha; U. G. iz Trsta 1000; Vrhovec — zaveden Slovenec z željo, da bi kat. stranaka zmagala 200; trije begunci iz cone »B« (1: 1000; 2: 400; 3: 300) skupaj 1700; N. N., S. Marco — Trst 220.

Vsem najlepša hvala!

Odgovorni urednik: Janko Simčič
Tiska tiskarna Budin v Gorici